

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

15 Quomodo acquiratur dominium in thesauros.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

dumtaxat damno, quod infertur loco: quod non facerent si ista metalla essent in dominio eius cuius est ager.

Vnde sequitur, si quis eruisse aurum vel argentum in agro alieno, etiam inuito domino, non teneri ad restitutionem auri domino agri; sed solum ad estimationem damni illati: in quo spectanda etiam est spes illa & verisimilitudo, qua dominus putabatur auro illo potiturus. Si tamen pars aliqua auri vel argenti eruti, per regni leges esset attributa Principi, ea esset persolueda.

52 *Ius effodiendi cuius competat.* Dico Secundò, Et si tales venæ nullius sunt, & res eruta fiat occupantis; tamen seclusa omni lege & consuetudine particulari, potestas & Ius effodiendi tantum competit ei qui est dominus loci: vnde si locus est hominis priuati, Ius etiam est priuati; si est publicus, competit Reipub.

Ratio patet ex dictis de venatione; præsertim cum metalla sint fundo permixta & inherencia: animalia autem sint vaga; ergo si cuique competit Ius venandi in suo fundo, multò magis Ius ibidem effodiendi metalli.

Vnde sequitur, Indos Occidentales iure potuisse prohibere Hispanos ab occupatione talium venarum in sua regione: vt rectè docet Sotus libro 5. q. 3. ar. 3. ad 2. (quamuis contrarium sentierit Victoria relect. de Indis p. 3. n. 4.) quod intellige antequam illæ Prouinciæ Hispanico imperio essent subiectæ. Nam quæque Respub. potest prohibere extraneum à venatione in silua publici iuris; & quisque priuatus alium à venatione in suo fundo; vt supra dictum est. ergo multò magis ab erendis metallis.

53 *Alia vena eadem fundo.* Dices, Lapidina, quæ est in meo fundo, mea est, & non tantum ius cadendi ibi lapides; vt ostendit Couarr. qq. practicarum cap. 37. nu. 3. & colligitur ex L. Vir in fundo. 8. n. de fundo dotali. Idem sentiendum est de fodina carbonaria, cretaria: ergo similiter vena auri & argenti, stanni, cupri, &c.

Respond. neg. conseq. Primò, quia venæ metallica sunt maximæ estimationis; quare non est æquum illas cedere vilissimo fundo. qua ratione, §. Litteræ, Infit. de rerum diuisione, dicitur ridiculum esse, picturam Apellis vel Parrhasij in accessionem vilissimæ tabule cedere.

Secundò, quia venæ istæ ab ipsa natura in Ius publicum, non autem priuatis vrbibus institutæ videntur, vt rectè Sotus lib. 6. q. 3. art. 3. ait, suntque difficillimæ inuentionis & rarissimæ.

DVBITATIO XIII.

Vtrum iuste prohiberi possit pascio, & lignatio, in pascuo vel silua Reipublicæ.

54 *Lignatio in silua communi.* Respondeo, Rempublicam posse id iuste prohibere, etiam suis ciuibus, saltem secundum certum modum & mensuram, v. g. ne tali loco, tali tempore pascant, ne talem excindant stirpem, ne maiorem molem lignorum auferant. Ratio est, quia id potest esse multum expediens bono publico. atqui potestas Reipub. vel Principis (in quem Respub. suam transfudit auctoritatem) extendit se ad omnia, quæ bono publico conducibilia censentur. Non videtur tamen omnino & in totum posse prohibere; quia singuli Ius ha-

bent inde necessaria sumendi: quo iure absque suo consensu non possunt spoliari, nisi fortè aliunde sibi illa commodè parare valerent, de quo plura apud Couarr. pract. qq. c. 37.

DVBITATIO XIV.

Quale peccatum sit, contra iustam prohibitionem pascere, vel ligna cadere.

55 *Lignatio peccatum veniale.* Respondeo, & dico Primò, Si cuius in loco publico communitatis, cuius ipse est pars, id faciat, solum venialiter peccat; nec ad restitutionem tenetur; nisi magnum detrimentum communitati censetur illatum. Ita Sotus lib. 4. qu. 6. art. 4. & alij.

Ratio est, quia in hisce rebus communibus, non censetur notabilis iniuria committi per eos, qui aliàs ius habent, nisi fortè enorme damnum inferatur; vt si stirpes multæ notabiles incidantur, si grandiores arbores ædificiis idoneæ sternantur.

Dico Secundò, Idem dicendum de incolis duorum oppidorum vel pagorum habentium loca compascua vel siluas cæduas, si alteri in alterorum siluis hinc inde lignentur.

Ratio est, quia etsi incolæ huius loci non habeant ius lignandi in silua communi alterius loci, nec vicissim: tamen quia passim scitur contrarium ab vtraque parte fieri, censentur communitates vicissim condonare quod ereptum fuerit, contenti multæ, si qui in furto capiantur.

Dico Tertio, Si pascas vel ligneris in loco alieno priuati, vel Reipub. alienæ, cuius ciues non possunt idem facere in loco Reipub. tuæ, vel si id facias in loco communi elocato alteri, peccas pro ratione rei ablatae vel damni illati, (quod sæpè multò pluris est, quàm res succisa valeat) & teneris ad restitutionem. Ita Sotus supra: vbi tamen illud de restitutione intellige, si persona vel Respub. possidens locum solet curare recuperationem talium. alioquin si non solet curare, sed satis ei sit vt comprehensam multam luan, non erit necessaria restitutio. Vide plura de iure pascendi apud Couarr. pract. qq. c. 37. quæ ideo non adfero, quia variantur pro diuersitate locorum: vnde consuetudo & leges municipales in his seruandæ.

DVBITATIO XV.

Quomodo acquiratur dominium in thesauros.

57 *Thesaurus est aueus, quod in crastinum seu futurum reponatur, vt docet Couarr. ex Alciato. Definitur autem n. de acq. rerum dominio. L. Numquam, 3. v. hoc modo: Thesaurus est vetus quadam Thesaurus depositio pecunie, cuius non extat memoria, vt iam quid. dominium non habeat. Vbi nomine pecunie intelliguntur quæuis opes mobiles, vt catenæ, gemmæ, vasa, nummi aurei & argentei. quod si non sit vetus, non censetur thesaurus; vnde non fit inuentoris; sed si dominus inueniri nequit,*

expendi conuenit in pios vsus, sicut alia bona incerti domini. His positis

58 Dico Primò, Iure naturali & gentium thesaurus transit in dominium inuentoris occupantis, est communi sententia DD. quæ enim nullius sunt, sunt primò occupantis. at thesaurus in nullius dominio censetur: ergo, &c.

Dices, Quid si possit sciri à quorum maioribus sit conditus?

Respond. Non refert; quia quod tanto temporis spatio desit possideri, desit etiam esse in dominio cuiusquam.

Notandum tamen, Ius commune multa circa inuentionem thesaurorum disposuisse, vt patet §. Thesauros. Instit. de rerum diuisione. & L. vnica C. de thesauris. quare hoc ius sequendo

In proprio fundo.

Dico Secundo, Thesaurus inuentus in proprio fundo totus est inuentoris. Instit. supra, vbi dicitur, *thesauros, quos quis in loco suo inuenit, D. Adrianus naturalem aequitatem secutus, ei concessit, qui eos inuenit.* & L. vnica C. de thesauris, idem habetur, addita ratione, *ne Dei beneficium inuidiosa calumnia prosequatur.*

In fundo alieno.

59 Dico Tertio, Inuentus in fundo alieno, (etiam si is fundus Principis fuerit) si quidem fortuito sit repertus, dimidium erit inuentoris & dimidium domini fundi; si autem de industria quæsitus sine consensu domini, totus erit domini.

Prior pars aperte habetur vtroque loco citato; estque seruanda in foro conscientie, etiam ante omnem Iudicis sententiam.

Ratio est, quia hæc dispositio Iuris non est pœnalis, sed definitiua proprietatis rerum; vt rectè docet Nauar. c. 17. n. 175. & Caietan. infra q. 66. ar. 5. & alij passim.

Secunda pars, vt totus sit domini, si de industria quæsitus, non videtur obligare in conscientia ante sententiam Iudicis; sed iussit dare dimidiam partem domino fundi, parte altera dimidia re-tenta. Ratio est, quia ista dispositio est pœnalis, ad puniendam iniuriam, quam inuentor domino loci intulisse videtur, quærendo absque eius consensu in eius fundo. Confirmatur ex L. vnica C. de thesauris. vbi sic dicitur, *In alienis verò terrulis nemo audeat inuicis, id est, nec volentibus vel ignorantibus dominis, opes abditas suo nomine perscrutari. quod si nobis super hoc aliquis crediderit esse supplicandum, aut præter huius legis tenorem in alieno loco thesaurum scrutatus inuenit, totum hoc locorum domino reddere compellatur.* Vbi expende verbum *compellatur*, quod indicat legem esse pœnalem, & compulsionem Iudicis esse expectandam.

Dispositio pœnalis.

60 Quando dominus fundi consensit.

Dico Quarto, Si dominus consensit vt quæreret, sciens quid ille quæreret, standum est pacto, si quod initum est; si autem nullum sit pactum, totus thesaurus erit inuentoris. Nauar. cap. 17. nu. 172. & alij. Ratio est, quia tunc videtur illi partem suam condonasse: nisi fortè inuentor certò scierit ibi latere thesaurum, & simulauerit se nihil scire; tunc enim dominus ita deceptus non censetur condonasse, vt rectè Sil. verbo Inuentum q. 3.

Sed difficultas est, si fundus habeat duos dominos, nimirum directum & vtilem; vtri domini dimidium sit restituendum.

61

Resp. & Dico Quintò, Quando fundus hoc modo duobus dominis subest, dimidium erit in-

uentoris, & alterum dimidium inter illos ex æquo est diuidendum, tamquam inter dominos loci.

Quid si fundus sit duorum dominorum.

Ex quo sequitur, si dominus vtilis (vt feudatarius, vel emphyteuta) inueniat thesaurum, reddet domino directo tantummodò quartam partem, & sibi reseruat alteram quartam partem, quatenus est eius loci dominus; dimidium verò quatenus est inuentor: quod est contra Nauar. nu. 172. & quosdam alios.

Ratio est, quia idem est inuentor, & sic debetur illi dimidium; & est etiam dominus loci ex parte, vnde ei debetur altera quarta. conductoris autem & vsuarij nulla habetur ratio; quia nullo modo sunt domini. idem dicendum de pignoratore. vide Molinam disput. 56.

De Vusufructuario nudo quæri potest, vtrum censetur hic esse dominus loci. Communis sententia est non cenferi. colligitur ex L. Fructus 7. n. soluto matrimonio, vbi dicitur, *thesaurum inuentum in fundo dotali, in quo vir habet vsumfructum, non deberi viro, sed uxori, cuius est fundus: quia thesaurus non est fructus fundi.* Nauar. tamen nu. 174. & quidam alij putant hunc censendum dominum, & eum quoque qui ad vitam conduxit. Sed quod dixi, est verius.

Vusufructuarius.

Dico Sextò, Qui scit alicubi thesaurum late-re, & emit locum antequam eruat, efficitur dominus totius thesauri. Ita Nauar. nu. 175. & Sotus lib. 5. de Iustitia, q. 3. a. 3. ad 2. & indicat D. Thom. infra q. 66. ar. 5. Idem insinuat in parabola Domini, Matth. 13.

62 Eri potest fundus.

Ratio est, quia eruit illum ex loco proprio; nec tenebatur domino priori indicare, sed poterat vi sua scientia, emendo agrum illum secundum communem æstimationem; ad quam æstimationem nihil facit thesaurus absconditus, cuius nulla habetur suspicio.

Petes, Quid si thesaurus conditus fuerit in re mobili, v.g. in faxis lana plenis, vtrum is qui efficitur dominus lanæ, efficiatur etiam dominus thesauri?

Resp. Non videri hoc ipso effici dominum thesauri; quia non intendit illum occupare. Habet tamen ius illum thesaurum occupandi ante alios. Vnde miles, qui excussit hosti saccos lupulo re-fertos, in quibus erant laminæ aureæ & argentæ reconditæ, non fuit factus dominus illarum; cum illos vendiderit antequam sciret quid lateret.

DUBITATIO XVI.

Cui cedat, si in loco publico, vel sacro inueniatur.

63 Respondeo & Dico Primò, Si in loco publico, v.g. in flumine, in platea effossa, in via publica inueniatur, totus videtur esse inuentoris; non Principis vel Reipub. Ita Couar. regula Peccatum. p. 3. §. 2. nu. 3. citans pro se Baldum, Cynum, & alios quosdam.

In loco publico.

Ratio est, quia Respub. vel Princeps non est dominus talis loci iure dominij specialis, de quo Leges loquuntur; sed dominio iurisdictionis, & auctoritate disponendi.

Dices, §. Thesauros, Instit. de rerum diuisione dicitur, *Si quis in fiscali loco, vel publico, vel ciuitatis thesaurum inuenit, dimidium esse fiscali, vel ciuitatis.*

Resp.